

LA PATRIA CATALANA.

REVISTA DE LITERATURA, CIENCIAS, ARTS E INTERESSOS LOCALS.

SURTIRÁ DOS VEGADAS AL MES.

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.

VALLS: trimestre. . . rals 6.
Fora » . . . » 6y 1/2.
Un número sol. . . . » 1.

ADVERTENCIA.

No 's publicará cap escrit sense la firma del autor com tampoch se retornarán los originals que no 's inserten.

PUNTS DE SUBSCRIPCIÓ.

VALLS: Administració carrer de Baldrich, 16, cantonada.
Barcelona: Teixidó y Parera, Pi, 6.
Los demás punts remetent l'import de la subscripció en sellos de correu

ANY II.

VALLS 13 MARS DE 1881.

NÚM. 6.

¡ALERTA!

LA PATRIA CATALANA, constant defensora dels interessos morals y materials de tot quant se relaciona ab nostre benvolguda terra, no pot ménos en est moment, de donar lo crit d' alerta. Es precis alzar nostra veu pera que 'l poble enter vegi, si per desgracia s' arriban á plantejar las teorías del lliure cambi, que no som los que desitjem lo sistema proteccionista pera fomentar lo treball nacional, los autors de la desgracia de la pátria.

Los homes qu' estiman los sagrats interessos de la nació; aquells que pera fer lo bé del país, prenent exemples práctichs, no volen cooperar en lo planteig de sistemas basats en teorías utópicas; tots los que pera realisar nostre crédito volen acudir als medis racionals y per consegüent als que la prudencia dicta; los que allissonats per la experiencia d' altres nacions, saben posposar la política devant dels sagrats interessos, del país; y en ff, tots los que 's precian de proteccionistas, estan posant lo crit al cel contra 'ls que tractan de colocar á la nació

en lo camí de las aventuras, sens preveure que l' ensaig podria costar car, molt car, ab conseqüencias mes fatals de lo que un pot imaginar-se.

L' Espanya que, en lo que vá del present segle, ha sapigut reposars' de las feridas causadas per las terribles guerras civils y estrangeras, ¿podria referse de las malas conseqüencias d' un ensaig lliure-cambista?

Nosaltres que considerém en nostra nació fonts de riquesa, nosaltres que l' havem vist sortir per si sola de grans apuros, desconfiem de tot, plantejant lo sistema de nostres moderns economistas. ¿Y perquè? Perque si bé una guerra civil reporta perduas considerables d' interessos, en cambi, 'ns queda l' esperança de que algun dia podrán renáixer las forças vivas del país; y en la práctica de las teorías lliure-cambista, s' fins hem de perdre aquesta esperança, perque l' industria, comers y agricultura en lloch de tenir una suspensió rebrian indefectiblement una ferida de mort.

Lo crit del país ha sigut unánim. Los periódichs, las publicacions de tota classe, las societats que 's dedican al foment de la riquesa nacional, en una paraula, tots los medis que ofereix la premsa, fins l' influencia de personas elevadas, está en joch,

pera mostrar al Govern l' inconvenien-
cia del sistema lliure-cambista. Devant,
donchs, d' aytals demostracions; podia LA
PATRIA CATALANA quedar callada? Nostra
publicació encar que humil, si no té una
importancia absoluta al menys la té rela-
tiva, per esser eco d' un centre industrial
com es la vila de Valls.

Per aixó no pot de cap manera deixar d'
ajudar ab sa veu, que es la veu d' una po-
blació important, als germans d' ideas y de
interessos, quals ab tanta valentia saben
defendrer lo que constitueix la vida de nos-
tra terra.

Sembla mentida com homes de talent, re-
putats economistas, vulguin tenir los ulls
tancats devant del camí que han seguit na-
cions, avuy poderosas qual poderio han al-
cansat per medi d' un ben entés sistema
económich proteccionista. Y lo seu cega-
ment es tant que no temen cáurer en lo ri-
dícul en sas peroracions.

No fá molt temps que un dels capdills d'
aquest sistema, en una reunió que tingué
lloch en lo Teatre Real de Madrid, s' ex-
pressava d' un modo que pareixia desconéi-
xer lo sentit comú. Per éll lo remey no con-
sistia en fomentar nostras fonts de produc-
ció, en facilitar treball productiu á las clas-
ses menesterosas y ocupacions dignas y
profitosas á las intel·ligencias del país, en
evitar la creixent emigració dels que viuen
de sos brassos, etc. sino en convertir lo ter-
reno espanyol en una inmensa vinya y en
exportar cent ó mes millions d' hectólitres
de vi, deixant, per consegüent, tota altre
classe de treball. Tal es l' idea dels princi-
pals lliure-cambistas pera que molts agri-
cultors, ab teorías absurdas, se deixin en-
ganyar y vagin á engrossar sas filas. ¿Lo
terreno espanyol es tot susceptible del cul-
tiu de la vinya? ¿Tenim tots los medis ne-
cessaris pera ferho? ¿Som tant richs pera
omplir las indispensables necessitats fins
que las vinyas donguin producte? ¿Es pos-
sible que 'ls alts preus del vi sian duraders?
Contestin los lliure-cambistas á aquestas
quatre preguntas.

Las naciones mes adelantadas, las que 'ns

portan la vanguardia en casi tots los rams
del saber son lliure-cambistas fins á cert
punt, fins al punt que 'ls hi convé.

.
.
.

N' obstant y 'l véurens amenassats per
figurar en lo nou ministeri personas adictes
al lliure-cambi, de las respuestas poch satis-
factorias que han rebut las distintas comis-
sions de industrials que han enviat exposi-
cions á Madrid y la circular-programa del
Gobern, com també la del Ministre de Fo-
ment als Governadors, nosaltres confiem
que 's despertarán los sentiments patrió-
tichs y lleals de nostres representants, in-
clinantse en pró de la causa justa, com ho
es la dels proteccionistas. Per altre part, si
surten frustrats tots los plans posats en cam-
panya, no tardará dia en que veurém las
fábricas plenas de telaranyas, las máquinas
rovelladas y 'ls treballadors demanan cari-
tat pe 'ls carrers. Allavors, no doneu la
culpa als proteccionistas, nó, que no la te-
nen, sino als que han volgut plantejar un
sistema que avuy pera avuy, es impossible
pera 'l bé dels interessos materials de la
nació.

+ PRIMARENCA.

Ja las flors de farigola,
maresselva y romaní,
enflayran collets y serras
de part y altre del riu.

Ja 'ls aucells ab sas passadas
nos envían cants jolius,
tot guaytant una branqueta
apropósit per fé 'l niu.

Ja 'ls vellets se reviscolan
y desat tenen l' abrich;
ja l' alegre fadrinalla
sas cançons nos fan oir.

Ja las llars no fumarejan
com avans de dia y nit;
ja tot vessa poesia
pe 'ls entorns del Francolí.

Ja las nenas de la terra
corren pe 'l camp ab jolí,
mostrant sas senzillas galas...
¡dixós temps que tot somriu!

Cada jorn ¡ay! quan jo surto
y 'm passejo prop del riu,
cada fulla té una perla
qu' ha caigut durant la nit.

Ja no 's veu neu en la serra,
ja no 's jelan los plantius,
ja tot respira alegría
pe 'ls entorns del Francolí.

Ja las fulletas dels arbres
á poch á poch van sortint,
com dientnos: ¡molt bon dia!
¡la Primavera es aquí?

Ja catifas d' esmeragdas
estas á prop del riu
van seguint enmirallantse
tot posantse 'l nou vestit.

¡Benvinguda Primavera!
Missatjera del estiu...
¡Benhaja aucells y floretas
dels entorns del Francolí!

UN ESTUDIANT.

Era ja mitj dia qu' encare no s' havia
obert lo balcó de la cambra que 'n Lluís
ocupava en la despesa de la senyora Rita.

Lo sol, sempre espléndit y manyagó, prou

s' estacionava tot lo matí en aquell balco-
net acalentant lo roser y la clavellina que
hi tenia la noya de la despesera; prou s'
enmirallava en los vidres y enmareperlava
l' estuch del frontis; prou s' enpenyava en
entrar á dins, tan sols fos clarejant per la
prima fonadura dels porticons ó deixant es-
corre algun qu' altre de sos lluminosos
raigs per l' esclatxa d' un galze mal ajustat;
mes lo pobre no passava d' aquí; aquell
camp l' hi era vedat.

Valga per la befa lo ben rebut qu' en
cambi era per la cosidoreta que treballava
ab sa máquina al peu meteix del balcó del
costat. De bon matí, quan éll tot just aguay-
tava per l' horisó de la mar com si s' aixe-
qués solemnement d' un inmens llit sobre-
cobert de satí blau y brodat de brilladoras
estrellas, aquella ja l' anyorava, y tan bon
punt lo veyia vindre, treya joyosa á fora la
cadarnera y 'l canari, perque ab llurs cants
li fessen més delectosa l' estada.

Mes deixantnos de poesia y devallant al-
tra volta á la prosa, deya jo, y si nó ho dich
are, que 'l dia á que 'm refereixo y en
aquell' hora, se presentá á la despesa de-
manant á en Lluís un jove senzillament
vestit. La senyora Rita que com despesera
modelo tenia ja fetas á motllo las respostas
convenients á consemblants casos, digué ab
aplom digne de mellor causa, que 'l senyo-
ret per qui demanava, no hi era; mes lo jo-
ve ab no menor serenitat, interposá que
«ja 'l podia despertar ja; qu' eran amichs y
li duya una bona nova, que li duya diners.»

—Jo creya tot lo contrari...—replicá la
despesera, rient.—Essent aixís, entre, en-
tre.

Y com una vera estranyesa no ocorregu-
da en molt de temps, s' obriren los porti-
cons d' aquell balcó ans de la una del mitj
dia y un doll de sol, que ja no més traspas-
sava un triángul del vidre més alt, penetrá
en la sala escampanthi llum y alegría.

Calia sols entrar en aquella cambra y fic-
sarse un xich en los objectes, pera conéixer
tot seguit ja no lo físich, mes també lo ca-
rácter, la il·lustració, las costums, las afi-
cions, l' etat, lo cor de 'n Lluís.

L' orde del desorde era lo que regnava allí; tot estava á la má, tot á punt de fer son servey á un amo generós, espléndit pero viu de geni, que no vol perdre temps ni pararse en cosetas. Cap calaix ben tancat; lo piano overt y ab la romansa de barítono del Trovador posada en lo faristol á punt d'esser cantada; las vidrieras de la llibrerieta (propietat de la despesera) mitj badadas també y dins d' aquella no pochs llibres ajeguts ó posats del revés. Cap cadira arren- glerada ni desembrassada, totas ellas ser- vant encara la posa en que las havia deixat en Lluís. Aixís l' un deya: «Aquí va seure 's pera traurer uns mitjons del últim calaix, encare mitj overt, de la calaixera.» Un' altra: «Jo vaig servirli d' escambell per' arri- var á la sombreroera que hi ha dalt de la llibreria ab la tapa penjant,» ó si ho volem més clar, «en Lluís no l'usa gayre 'l som- brero de copa.» Altras duas, posadas, cara á cara, al costat de la taula, revelavan qu' aquell havia estat llegint, y gronxantse en l' una y estirant las camas damunt de l' al- tra. Lo llibre restava overt com si esperés un' altra tanda de lectura, y en la meteixa taula 's veyan barrejats ab la major confu- sió, periódichs satírichs com lo «Gil Blas» y «El Cascabel,» obras de Paul de Koc, llibres de texts de la facultat de Dret, «El Criterio» de Balmes, «Las baládas» de Víctor Hugo, «La Divina Comedia», «París en América» de Laboulaye, un tractat del joch de Caram- bolas y, en fi, un totum revolutum de pa- pers y llibres tan oposats entre sí, que no podian pas concebirse amistosament aila- rats en una biblioteca, sino apilotats en un desorde com aquell.

¿Qué no deya del cervell de 'n Lluís sem- blant barreja? ¿Qni no veyá allí al estudiant alegre, bullanguer que, com la papallona, flayra aquí, flayarà allá, á tot arreu trova aromas y en lloch la flor que 'l fixse y re- tinga per sempre més?

La Sra. Rita indicá al foraster lo llit hont dormia en Lluís y eixí afora. Aquell restá una estona contemplant somrisent á son bon amich qui, poch menys que feixat ab los abrichs, girat de boca terrosa y estés de

brassos, guardava la inmovilitat d' una ca- riátide.

L' amich sentia com cert remordiment de despertarlo; mes á la fi 's determiná á ferho.

—Ola, Batet! tú per aquí?... Quin' hora és?—exclamá l' estudiant ab los ulls encare com unas taronjas.

—Vaja, vaja, que ja es hora, home... ¿En- care ets tan mandrós?... Qué potser has vet- llat algun amich avuy?—digué ab benévola rialleta 'n Batet.

—Cá, home, cá! Lo qu' es, que tinch una desgracia molt gran: que visch fora de la meva pátria... No has sentit parlar may dels antípodes, d' aquells que tenen lluna men- tres nosaltres tenim sol? Donchs jo só un antípoda trasplantat que, com segueixo las costums de la meva terra, soch malmirat en aquesta. Si jo visqués allí com aquí visch, fóra l' home mes matiner de tots: me llevo á la una. Tot es relatiu en aquest mon, tot es relatiu!

—Ja! ja! ja! Sempre 'n tens una pera dir... Mare de Deu y que 'n ets de felís, tu no envellirás may.

—Nó, per are y tant que dure aixó del estudiar, no tindria de que queixarme si granagés un xich més. Es la gran vida noy si durés més y un no anés tant curtet de pistrinchs, com te dich.

—Bé, que no vols lo que 't porto?

—Qué potser arribas de Sabadell?—cridá l' estudiant incorporantse de sopte.

—Sí, home, sí. He vist á la teva mare y m' ha donat una carta y...

—Y qué més?—Corre, digas.

—Y una unsa.

—Un' unsa? calla per Deu, calla que per- do 'l mon de vista.

Y no bé vá dir aixó, comensá á estirar ab grans estrevadas lo cordó de la campa- neta, alarmant tota la casa y més qu' á nin- gú á la Sra. Rita qu' entrá corrents, mitj temerosa de que l' estudiant fos víctima d' aquell desconegut á qui havia tant fácil- ment franquejat ella la porta.

—Sra. Rita, no 'm pose plat á taula, ho sent? no 'm pose plat á taula! Han arribat

diners y vosté ja sap (y no se 'm ofén) que, quan jo granejo, tinch un plaher en afavorir á M. Justin. Lo meu amich m' hi acompanyará.

—Nó, home, no sigas boig...

—Já ho pot dir si n' es... ja ho pot dir. Vegi ara meteix á que ha vingut aquell repich de campanas que m' ha espantat de mala manera. Ah, cap vert!... cap vert!... —feu la despesera ab ayre que revelava tindre no menys simpatía per l' estudiant que son amich.

—Cóm, boig?—replicá aquell.—Ves si no ho refrescariam. La mare está bona, á casa tots están bons y 'm portan un' unsa, no es veritat! Li sembla poch donya, (avuy no li diré senyora) donya Rita! Y qué 's pensa vosté que no li vindrá de gust á en Batet acompanyarme? No veu que també está á despesa, ja tindrà gana, ja... En sa vida s' hi ha vist éll á casa 'n Justin... Perque 'l senyor, aquí hont lo veu, es un pobre fadrí rellotger, un rellotger de pervindre demá que 's plante, com jo un advocat de pervindre. Tots dos estém encare en la closca de l' ou, pero ja veurá vosté quan anirém més ben alimentats... Vaja, no s' enfade, no pose aquesta cara, qu' aquí tots som uns. Devant de la gent seria, á casa meva per exemple, jo la poso á vosté 'ls núvols; pero no veu vosté meteixa que si jo digués al meu amich qu' aquí menjo tan bé com al restaurant, me tindria per un mentider?

La pobra despesera, que sobre no tindrer fel, portava gran afició á son estudiant, se posá á riure, y torná ab sa eterna y senzilla reconvenció:

—Ah, cap vert!... cap vert...!

—Bé, senyora,... vull dir, donya Rita, jo ja tinch los mitjons y 'ls calsotets posats y, si no se 'n vá, salto del llit fet un Comendador de teatre d' aficionats; blanquet com un colom.

—Uy...! feu la despesera apuntantse l' índex al front y eixint del dormitori ab la rialleta als llabis.

—Nó, no se 'n vaje encare, escolte... Batet: dónali l' unsa; cóbres lo que li dech, que ja no sé quan puja. Veu, també n' hi ha pera vosté, dona!

La senyora Rita prangué l' unsa y eixí de la cambra.

—Perque la fas perténir aixís?—digué 'l rellotger quan la vejé fora.

—Y cá, home; si es la criatura mes bona del mon. N' hi faré cent per un pá sol y no se m' enfadará may.

Y tot dihent aixó, l' estudiant comensá á rentarse y empolaynarse, recorrent tots los mobles de l' habitació. S' asseya en una cadira pera posarse las botinas; en un' altre se ficava 'ls pantalons, y apoyava 'l peu en lo tamboret del piano pera respallarse 'ls; buscava la camisa y la trobava penjada en lo pom de la vidriera; la corbata, y tenia d' estirarla d' un cantó del mirall qu' estava penjat demunt de la calaixera; bojejava cercant un puny escapat de la mánega per falta de botó y 'l trobava per fi barrejat entre 'ls papers de la taula escriptori, y á mesura qu' ell s' endressava, anavan quedant desembrassats los mobles de las innúmeras penjarollas ab qu' estaban impropiamet guarnits.

Quan quedá llest de la *toilette*, se ficá á la butxaca duas pessetas que tenia esbarriadas per demunt de la calaixera, s' embutxacá també la carta de sa mare esperant á desclóurela més tart y eixí ab en Batet.

Al pen de la porta trová á la Sra. Rita, que li entregá 'l cambi de l' unsa. Ell, sense contarlo, l' abrassá gayre bé fins á desconjuntarla, y baixá corrent cap al carrer tot cantant: «Allons enfants de la patrie, á esmorsar á ca 'n Justin» mentres la despesera pe 'l ull de l' escala cridava —«ah, cap vert, cap vert!»—y en Batet lo seguia mort de riure.

Acabat l' esmorsá lo mosso presentá 'l compte.

«Esmorsá 8 pessetas.

«Cigarros 2 »

«Café y plus café 2 »

Total 12 pessetas.

L' estudiant dóna demés una pesseta de propina y després desclou la carta.

De sopte 's posa sério; acaba de llegir lo següent: «La unsa que t' entregarà 'l noy de ca 'n Batet, la donarás á la teva tia Antonieta pera que 's cobre la mantellina que m' ha enviat.»

Se fica la má á la butxaca y exclama:

—Bé, encare 'm sobra un ral pera escriure á casa.

NARCÍS OLLER Y MORAGAS.

ANDORRA.

ANDORRANS: Los dolorosos sucesos de que ha sigut teatro vostre hermós pais desde 'l 8 de desembre últim, han cridat poderosament l' atenció de vostres Co-primpceps, los quals sempre atents als sagrats debers que 'ls imposa l' alta Dignitat de que están revestits han cregut convenient deixar sentir la saludable influencia de sa suprema Autoritat pera restablir la pau en tanta manera perturbada, y afirmar l' orde moral y material que es una de las primeras necessitats dels pobles. Ab aquest designe los Co-primpceps d' eixas Valls han tingut á bé nombrar Delegats especials als que han revestit de plens poders pera que, tractant entre si, posin en práctica los medis conduents á la realisació d' aquells fins.

Los que suscriuhen desitjosos de cumplir ab la major perfecció possible la delicada missió que 'ls ha sigut confiada per vostres Co-primpceps, han estudiat ab maduresa la qüestió Andorrana baix sos multiplicats aspectes, y en lo vivíssim interés que 'ls inspira, han concordat unas bases, (que serán sens dupte lo fonament de las soluciones que s' han de donar als problemas plantejats), bases que s' han comunicat ja al Ilus. Consell general d' eixas Valls.

Pero los Delegats no creurían dignament acabada sa missió sino deixessin sentir sa veu á tots los habitants de las Valls, de qual eficás concurs no es possible prescindir si s' han de portar á felis terme los lloables propósitos, que han concebut per la pau y prosperitat dels mateixos.

Influencias estranyas degudas á miras egoistas han sigut desde molts anys las causas generadoras del malestar que afligeis á las Valls y que sorprenent vostra bona fé vos han alucinat ab esperanzas de falsas riquezas que debian esser produhidas per la creació de certs establiments de joch que la Religió, la moral y la mateixa civilisació dels pobles, condemnan juntamen. Vostres Co-primpceps á qui están encomanats los grans interessos del país se troban en lo deber imprescindible de reprobarlos enérgicament y de impedirlos per quans medis estigan en sas mans.

Y no significa aixó, que vostres Co-primpceps vejan ab indiferencia tot lo que puga contribuir al foment de la riqueza del país, puig ningú ab mes anhel que ells desitja la verdadera prosperitat de las Valls, y per lo mateix se troban sempre disposats á satisfacer las aspiracions llegendimas de sos habitants. Estigau certs, amats habitants d' Andorra, que no 's negarán á fomentar vostra riqueza, sempre y quan las circunstancias aconsellin que hagi arribat lo moment oportú y en sa alta sabiduria jutjin, que ab aixó no quedan posposats interessos mes estimats encara.

No considerám necessari fer aquí memoria dels sucesos del 8 de desembre prop passat; pero si, es convenient dirvos, que la prosperitat no 's consegueix, trepitjant lo dret y apelant á la insurrecció, qual llegendimitat jamay podrá invocarse, encare que aquella hagi sigut coronada per éxit felis. Sou ciutadans d' un poble que está governat per lleys sábias, y en lo respecte á las mateixas trobareu la arrel principal de vostre benestar. Quan no hi hagués tot lo acert en l' administració dels bens comunals, no ha de ser la insurrecció ab las armas á la má la que deu obviar eixos inconvenients, ans bé la expressió de la voluntat dels electors portada á efecte per la lliure manifestació del sufragi: y si la urgencia de las necessitats que s' han de satisfacer no admet dilació, trillat está lo camí per arribar als Co-primpceps en quals salvadoras mans están los destinos del país y á qui sobran medis é intel·ligencia pera curar tots vostres mals.

Si, lo que Deu no permetia, continuás entre vosaltres la fonda divisió que han causat los últims successos, s' agravarian cada dia mes los desastres que lamentau, entraria lo desconcert en vostra administració, s' aixugarian las fonts de la riqueza pública, y tal vegada posariau en perill lo que vosaltres mes amau. Es puig de urgent necessitat conjurar eixos perills, restablint la pau y afirmant l' orde, per qual fi considerém ser medi molt apte apel·lar á unas eleccions generals, á fi de que donant vostres vots ab llibertat plenament assegurada, apareixin al frente dels negocis públics aquells de entre vosaltres que sian acreedors á vostra confiança pera ser la verdadera representació del país.

A aquest fi y ab l' objecte de fixar alguns punts que os serveixin de norma de conducta. los delegats dels Co-primpceps habentnos mútuament ensenyant los plens poders y reconeguda la autoritat dels mateixos, habem convingut entre altrás cosas en las següents:

1. Se farán novas eleccions generals dels Consells de la Vall y de Parroquias, las quals se verificarán en la forma prescrita en la Lley de 1866 coneguda ab lo nom de Reforma.

Las eleccions tindrán lloch lo dia 7 de mars, á qual fi las autoritats de las Valls donarán las disposicions de estil.

Las mesas se constituirán en la forma prescrita en la citada Reforma, anyadintse á cada una d' ellas dos interventors, que serán designats per los Delegats, á fi de garantir las llibertats del sufragi y la veritat del escrutini.

Dels consells novament el-legits, una mitat, que designarà la sort, ab arreglo a lo disposat en l' article 8 de la Reforma, durará fins al 30 de novembre pròxim vinent; y l' altre mitat fins a igual dia de dit mes del any 1883, renovantse en lo sucesiu los Consells en la forma de costum.

2. Se declaran subsistents los acorts de caràcter purament econòmic administratiu presos fins lo present dia per las Consells Generals y de Parroquia que han vingut funcionant després del 8 del últim desembre: feta exepció de las multas que tal vegada s' haguessin imposat per falta de compliment a las disposicions del Consell general. En quant a las contribucions ó repartos que no s' hagin fet efectius, se sospen la seva execució fins que se hagi justificat la seva legalitat.

Los gastos ocasionats per los últims aconteixements serán abonats de fondos comunals, sempre que resultin justificats devant la Comissió que al efecte 's nombrará.

3. Se declaran absolutament prohibidas las casas de joch de qualsevol classe y condició que sian, aixís com tots aquells establiments que baix qualsevol pretext puguin donar lloch al mateix.

Per lo que fa referencia a construcció de carreteres, ferro-carrils, explotació de minas, creació d' establiments de banys, etc., y en una paraula, tot lo que tinga relació a treballs públics, podrà 'l Consell General admetre demandas en aquest sentit, y deliberar sobre las mateixas; pero no tindrán sas resolucions efectes legals fins y tant que, habentlas sotmés al beneplácit dels Co-primpceps hagin obtingut la sua sanció.

Si en lo trascurs de temps s' autorisessin per los Co-primpceps las concessions d' algun dels establiments de que 's fa mèril en lo párrafo anterior, y ab pretext de las mateixas se permetés en ellas lo joch, desde luego quedarán tancats los espresats establiments, sens esperansa de obrirlos de nou.

4. Se concedeix una amnistia general per tots los actes que puguin calificar-se de delictes polítics que hagin tingut lloch desde 'l 8 de desembre últim fins al dia de la notificació del present manifest.

5. Tenint respectivament los Co-primpceps, en forsa de sa Soberania, lo dret d' exigir de sos súbdits las satisfaccions degudas per los agravis inferits a sas personas ó als seus representants; lo Co-primpcep francès se reserva la facultat d' exigir a Andorra las satisfaccions y reparacions que cregui justas per los agravis que s' hagin inferit a son Veguer y demás representants de sa autoritat.

Andorrans: per los acorts que acabém de pendrer los Delegats, que en substancia son los que van transcrits, podeu coneixer fàcilment: que sols s' inspiren vostres Co-primpceps en lo desitj de vostra verdadera felicitat: que tenen un ferm propòsit de que imperin entre vosaltres los principis de la sana moral: que per Ells tots los Andorrans son acreadors a sa paternal y soberana protecció y que impulsats per los sentiments de justicia y equitat han resolt la present crísis ab un criteri enterament imparcial, sens que ningú puga glo-

riarse de que han quedat partidaris vencedors ni vensuts.

Urgell 28 de Febrer de 1881.

Lo Delegat del bisbe d' Urgell, doctor Lino Freixa, Pbre.

Lo Delegat de la República francesa, A. Imbert Gouteyre.

CRÓNICA.

AVIS.

Ab lo present número conclou lo trimestre de la vella subscripció. Desde avuy aquesta Revista será setmanal, y 'ls preus de subscripció serán de 9 rals pera los de dintre Valls y de 9 y mitj pera los de fora.

Aquets últims podrán fer efectiu son import per medi de sellos de correu.

Valls 13 Mars de 1881.—Lo Administrador.

En altre lloch trobarán la proclama que 'ls Co-primpceps de la República de Andorra dirigiren als naturals d' aquell país ab motiu dels successos allí ocorreguts desde 'l 8 de desembre pròxim passat fins a la fetxa. Fem notar que fou escrit en catalá per ser l' idioma oficial de aquella República.

En lo convit que en obsequi al benvolgut senyor D. Francisco Gumá se celebrà en Vilanova de Geltrú ab motiu del bon éxit obtingut en la formació del Banch de aquella, lo senyor Gumá manifestá lo agrahiment que sentia pera tots los qui tan galantment habian acullit sa idea y contribuït a tan brillant resultat, fent notar, que, molts, hi habian pres part apesar de no tenir interessos creats en aquella flornaixent població, animats del desitj de véurerla gran y ab vigorosa vida.

També manifestá dit Senyor, quan greu li sabia véurers contrariat per primera vegada no poqué complir los seus desitjos y los de tots los accionistas del Ferro-carril qual es gerént, de veurer recorrer la loco-

comotora per la secció de via de Vilanova á Barcelona pera lo dia que 's tenia calculat. Mes los naturals obstacles de las pluhas continuadas ab una persistencia desacostumada han arribat á paralisar los traballs y la suspensió de las obras, al peu de Monjuich motivada per ordre que rebé del Capitá General de Catalunya Sr. Pavia, habian en tal manera entorpit la marcha de las obras, que no era ja possible tenirlas corrents per la fetxa que s' habian proposat. Empero assegurá, que, empresas novament se tirarian avant ab tota la pressa que ho permeti la naturalesa de las mateixas á fi de tenirlas llestas quan abans millor.

Lo dos de Maig no podrá, donchs, veurer l' inauguració parcial de la via, lo qual se veu clarament no es culpa de la Societat ni de la digna Junta de Govern, ni de cap dels contratistas sino de causas superiors.

Eix allargo, que no será molt anant de cara al bon temps, vindrá bé als Vilanovins pera fer mes complerta l' Exposició regional ab que volen solemnisar aquell aconteixement.

Lo dillums passat aparagueren las llistas de la Rifa d' esta Vila, impresas ab la grandaria y al estil de las de Barcelona.

S' ens ha dit que en esta Vila hi ha una escola de jugadors.

Sembla, que, lo professor ensenya á sos jóves alumnos, no tan solsament los jochs no permesos per la ley sinó tot lo vocabulari de la gent mes inculta y renyida ab la moral.

Bástin aquestas rallas, pera que, si la noticia es certa com sospitém, se dongui per entés lo mestre d' aytals deixebles.

Las diferencias entre fabricants y treballadors han desaparegut, despres de haberhi mediat l' Ajuntament.

Desitjariam que may se turbés la bona armonía que deu haber entre capital y treball pera arribar á una prosperitat benefi-

ciosa no tan sols per ells sino per tota la població.

Lo senyor Ramon Bigas que té la agencia de transports per la via de Tarragona á Reus y Lleyda, está montant un despatx que al mateix temps que servirá de tal será sala d' espera per los viatjers y per los que van á rébrerlos.

Lo senyor Bigas mereix un aplauso per lo molt que va esmerantse en proporcionar al públich totas las comoditats compatibles ab la baratura.

Ignorem si l' assumpto de las firas que indicarem en un altre número ha sigut tractat per nostre Ajuntament. Creyent, que la realisació d' aytal pensament es molt factible y que podria reportar beneficis á nostra Vila, no voldriam que caigués en sach foradat. Per aixó insistim per segona vegada y anyadim que l' Ajuntament que tal mellora portés á cap se faria digne de l' agraphiment de tot lo poble.

Segons s' ha indicat, aquest pensament fou iniciat ja per lo *Diari de Valls* que 's publicava aquí en época no llunyana, al qual cedim lo dret d' iniciativa.

Lo dimecres próxim vinent se donará en nostre teatre principal la primera representació del drama sacro *La Passió y mort de N. S. Jesucrist*. Dirigirá la companyia lo senyor D. Francisco Ginabreda molt conegut de nostre públich per haver desempenyat en varias ocasions molt acertadament lo difícil paper de Pilat. Figuran además com á primera actriu la senyoreta donya Maria Bailon y com á dama jove la senyoreta donya Concepció Garrido. La empresa se proposa introduir algunas novetats en la qüestió d' espectacle á fi de donar mes atractiu á una representació que s' ha posat tantas vegadas en escena. A aquest objecte s' han organísat uns coros nous de dimonis, ciutadans y d' angels haventse també renovat varias decoracions; tot lo qual promet á l' empresa un bon resultat. Tenim entés que 's donarán tres funcions semanals.